

29:3

Fastighetsägare som orsakats skador på växthusodlingar på grund av att levererat renvatten från allmän va-anläggning innehållit bl a fenol, har inte ansetts berättigad till skadestånd av anläggningens huvudman eftersom vattnet inte visats vara otjänligt för hushållsändamål.

Carl-Johan Ahl ägde fastigheten Billeberga 18:1, belägen i den del av Svalövs kommun som tidigare ingick i Rönneberga kommun. Fastigheten ingår i verksamhetsområdet för Svalövs kommuns allmänna va-anläggning i Billeberga. På fastigheten drev Ahl handelsträdgårdsrörelse. Han förvärvade denna rörelse jämte fastigheten 1966-03-01. Verksamheten bestod främst i växthusodling av adiantum. I viss utsträckning odlades även lövkojor och orkidéer. För bevattning i växthuset tog Ahl till en början vatten ur den närbelägna Braån. År 1966 etablerade Bönnelyche & Thurö AB en fabrik för tillverkning av ogräsbekämpningsmedel i det uppströms utefter Braån belägna samhället Teckomatorp. Efter tillkomsten av denna fabrik uppkom hormonskador på odlingarna i handelsträdgårdar som hämtade sitt vatten ur ån. Mellan bolaget och vissa trädgårdsinnehavare - däribland Ahl - träffades därefter uppgörelse, varigenom bolaget åtog sig att lämna ersättning för lidna förluster och att under viss tid framöver bekosta kommunalt vatten åt dem. Ahl ingav därpå en ansökan till kommunen om anslutning av Billeberga 18:1 till det kommunala vattenledningsnätet. Ansökningshandlingarna är undertecknade av Ahl, gjordes på en blankett, försedd med bl a följande förtryckta text: "Med bifogande av föreskrivna handlingar anhålls om anslutning till vatten- och/eller avloppsledning och förbinder sig undertecknad att ställa sig till efterrättelse vid varje tidpunkt gällande reglemente och taxebestämmelser." Under rubriken "Särskilda upplysningar" i blanketten finns därjämte antecknat: "Anslutningen avser endast vatten för bevattning i växthus. Särskild anslutningsavgift erläggs inte." Sedan vattenverket beviljat ansökningshandlingarna kopplades fastighetens vattenledning in på nätet 1967-08-08. Ahl använde därefter det kommunala vattnet för bevattning av sina odlingar, till dess att han 1972-04-19 började ta vatten från en av Bönnelyche & Thurö AB bekostad brunn på en grannfastighet, tillhörig Bröderna Hanssons Handelsträdgård.

Med giltighet från 1954-07-01 antog kommunfullmäktige i Rönneberga kommun reglemente för kommunens vatten- och avloppsverk. Reglementet, som förblev gällande även efter det att va-verket övertagits av Svalövs kommun, innehåller bl a följande bestämmelse (2 § andra stycket):

"Vatten lämnas dels för kommunens allmänna behov, dels till hushålls- och annan enskild förbrukning, allt i överensstämmelse med vad här nedan stadgas. Vattnet tillhandahålls under förutsättning att ledning med tillräcklig dimension finns i gata vid fastigheten och att verkets distributionsanordningar medger leveransens fullgörande. Verket garanterar dock inte visst vattentryck eller viss vattenmängd per tidsenhet eller vissa fysikaliskt-kemiska egenskaper hos vattnet."

Ahl väckte vid va-nämnden skadeståndstalan mot Svalövs kommun och anförde: Under den tid han begagnat sig av kommunens vatten har skador uppkommit på hans odlingar, vilket i sin tur lett till skördeförkluster. Skadorna har varit av samma slag som under den tid, då han tog vattnet direkt från Braån. De har berott på att ledningsvattnet innehållit fenol, särskilt det mycket farliga ämnet 2,4,5 T, som utnyttjas för ogräsbekämpning och är skadligt för kulturväxter. Föreningarna har släppts ut i Braån från fabriken i Teckomatorp och har därefter tillförts ledningsnätet genom att åvatten infiltrerat kommunens vattentäkt.

Genom att bevilja hans ansökan om anslutning till vattenledningsnätet - av vilken ansökan framgick att vattnet skulle användas för bevattning i växthus - har kommunen åtagit sig att leverera ett vatten som är tjänligt för det i ansökningen angivna ändamålet och som inte innehåller för växterna skadliga ämnen. Eftersom kommunen brustit i detta åtagande, är kommunen skyldig att ersätta honom för den skada han åsamkats på grund av fenolförekomsten i vattnet. I andra hand görs gällande att kommunen även utan särskilt åtagande varit skyldig att leverera ett vatten som inte innehåller för vattenledningsvatten främmande fenolämnen i sådan mängd att kulturväxter skadas därav, att kommunen av oaktsamhet ersatt denna sin skyldighet och därigenom vållat skadan samt att kommunen på den grunden är ersättningsskyldig mot honom. Oaktsamheten från kommunens sida har bestått i att den kommunala vattentäkten förlagts så nära Braån att risk för infiltration av förorenat åvatten förelegat, att kommunen inte omedelbart efter det att fenolförekomsten i vattnet blivit känd förbjudit utsläppen i Braån eller övergått till att ta vatten från annan vattentäkt samt att kommunen försummat att fortlöpande analysera ledningsvattnet med avseende på fenolförekomst. På grund av det anförda yrkas att kommunen förpliktas utge skadestånd till honom.

Kommunen vitsordade att skadorna på Ahls odlingar förorsakats av det kommunala vattnet samt att detta vatten innehållit fenol, men bestred skadeståndsskyldighet. Som grund för bestridandet anförde kommunen: Kommunen har i fråga om vattenbeshaffenheten inte gjort annat åtagande än som följer av va-lagens bestämmelser och 2 § andra stycket reglementet för kommunens vattenverk. Åtagandet innebär att kommunen, utan att garantera vissa fysikaliskt-kemiska egenskaper hos vattnet, är skyldig att leverera tjänligt hushållsvatten. Det till Ahl levererade vattnet har varit tjänligt som hushållsvatten. Den vattentäkt, varifrån vattnet levererats har anlagts med iakttagande av gällande bestämmelser och kommunen har fortlöpande låtit utföra föreskrivna vattenundersökningar. Redan innan fenolförekomsten i vattnet blev känd, hade kommunen vidtagit åtgärder för att ersätta vattentäkten med en ny, eftersom den gamla vattentäkten inte gav tillräckligt med vatten och därjämte bedöms ha ett olämpligt läge i förhållande till förefintlig bebyggelse. Åtgärderna har numera genomförts, varvid den äldre vattentäkten nedlagts. Kommunen har inte kunnat agera snabbare eller på annat sätt än som skett i denna fråga och förnekar att försummelser förekommit i något av de hänseenden som Ahl andragit.

Va-nämnden yttrade:

Va-nämnden har hållit förhandling i målet och därvid besett Ahls handelsträdgård och den numera nedlagda vattentäkten. I målet är ostridigt att det vatten som tillhandahållits från kommunens allmänna vattenanläggning och som av Ahl använts för bevattning av dennes växthusodlingar innehållit fenol och förorsakat skada på växterna.

Va-nämnden får inte pröva frågan, om kommunen i annan egenskap än som huvudman för anläggningen skall anses skyldig att svara för den skada som uppkommit. Till den del Ahls talan grundas på att kommunens hälsovårdsnämnd genom underlåtenhet att ingripa mot förekommande fenolutsläpp i Braån ådragit kommunen skadeståndsskyldighet skall talan alltså avvisas av va-nämnden.

Vad härefter beräffar frågan om kommunens ansvar som huvudman för vattenanläggningen bör till en början erinras om att rättsförhållandet mellan huvudman för allmän va-anläggning och brukare av sådan anläggning i normalfallen helt regleras av bestämmelser som meddelats i lag eller utfärdats av huvudmannen med stöd av lag. Det nu sagda gäller vare sig rättsförhållandet ursprungligen tillkommit tvångsvis enligt föreskrifterna i va-lagstiftningen eller parterna, såsom oftast brukar vara fallet, frivilligt kommit överens om anslutning av fastighet inom anläggningens verksamhetsområde.

Enligt 12 § lagen (1970:244) om allmänna va-anläggningar, vilken lag trädde i kraft den 1 juli 1970, gäller att allmän va-anläggning skall utföras så att den allmänna hälsovårdens intresse tillgodoses samt vara försedd med de anordningar som krävs för att den skall fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. I samma lagrum är ytterligare föreskrivet att huvudmannen, så länge allmän va-anläggning behövs, skall underhålla anläggningen och i övrigt sörja för att den på tillfredsställande sätt fyller sitt ändamål.

Bestämmelser av i stort sett motsvarande innebörd fanns meddelade även i den förut gällande lagen (1955:314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar. I motiven till 10 § sistnämnda lag, vilket lagrum innehöll föreskrifter om huvudmannens underhållsskyldighet - anmärktes att det inte var möjligt att närmare ange den standard som huvudmannen skulle vara förpliktad att upprätthålla. Avgörandet i det hänseendet, uttalades det vidare, måste träffas med hänsyn till vad som var brukligt och skäligen kunde fordras vid anläggningar för likartad bebyggelse och med liknande utformning, varjämte ledning understundom kunde stå att hämta i de författningar som reglerade hithörande frågor ur hygieniska och andra allmänna synpunkter (prop 1955:121 s 89).

Frågan om huvudmannens skyldigheter i nu senast berört avseende togs sedermera upp av 1964 års va-utredning, vars betänkande (SOU 1967:65) kom att ligga till grund för 1970 års va-lag. Enligt utredningen innebar 1955 års va-lag att vattenförsörjning och avlopp genom allmän va-anläggning skulle kunna beredas inte bara bostäder och hushåll utan också industrier och företagare av olika slag. Främst var det emellertid enligt lagen bostädernas och hushållens problem med vattenförsörjning och avlopp, som de allmänna va-anläggningarna hade till uppgift att lösa. Huvudmannen har i första hand att utrusta va-anläggningen med sådana anordningar att de krav tillgodosågs som med stöd

av hälsovårdsstadgan och annan lagstiftning rörande den allmänna hälsovården kunde ställas för bostäder och hushåll. Industriföretag eller annan brukare, som ville ha vatten av särskild beskaffenhet, fick vara beredd att själv vidta åtgärder, som erfordrades för att det levererade vattnet skulle få den beskaffenhet som önskades. Leverans av vatten till industriföretag eller annan dylik brukare var, i den mån vattnet skulle användas i produktionen och inte för hushållsändamål eller hygieniska ändamål, att bedöma som en vanlig affärstransaktion. Sådana leveranser saknade i allmänhet de sanitära och sociala motiveringar som utgjorde den väsentliga grunden för tillkomsten av 1955 års va-lag. Utredningen föreslog att även den nya lagen skulle ha den angivna innebörden. Under lagstiftningsärendets fortsatta behandling uttalade vederbörande departementschef sin anslutning till de synpunkter som utredningen framfört och dessa blev inte heller senare föremål för någon erinran från statsmakternas sida. (Jfr till det nu sagda SOU 1967:65 s 164 och prop 1970:118 s 124.)

Huvudändamålet med vattenanläggningen i Billeberga har uppenbarligen varit att betjäna samhällets bostadsbebyggelse, låt vara att anläggningen därjämte upplåtits till begagnande för ortens näringsverksamhet. Såvitt framkommit i målet, har kommunen inte i förhållande till anläggningens brukare gjort någon generell utfästelse av innebörd att kommunen åtagit sig att tillhandahålla vatten av annan kvalitet än hälsovårdsförfattningarna kräver för bostäder och hushåll. Fastmera har i reglementet för kommunens va-verk intagits förbehåll om att va-verket inte garanterar bestämda fysikalisk-kemiska egenskaper hos vattnet. Kommunen kan följaktligen inte, vare sig på grund av va-lagens regler eller på grund av bestämmelser som kommunen utfärdat i sin egenskap av huvudman för vattenanläggningen, anses ha varit skyldig att åt anläggningens brukare tillhandahålla annat vatten än sådant som lämpar sig för hushållsändamål och gängse hygieniska ändamål.

I hälsovårdsstadgan (SFS 1958:663) är föreskrivet att vatten som inom hälsovårdstättort genom allmän anläggning för vattenförsörjning tillhandahålls för nyss angivna ändamål skall kontrolleras regelbundet genom fysikalisk-kemisk och bakteriologisk undersökning. Råd och anvisningar angående sådana undersökningar har på sin tid utfärdats av medicinalstyrelsen den 29 december 1967 beträffande fysikalisk-kemiska undersökningar (meddelande från kungliga medicinalstyrelsen nr 122) samt av medicinalstyrelsen och veterinärstyrelsen gemensamt den 22 november 1965 beträffande bakteriologiska undersökningar (Meddelande från kungliga medicinalstyrelsen nr 112). Enligt dessa klassificeras vatten, alltefter undersökningsresultatet, i tre kategorier, nämligen, "tjänligt", "med tvekan tjänligt" och "otjänligt". Endast den sist nämnda kategorin är enligt anvisningarna att hänföra till vad som enligt hälsovårdsstadgan skall anses icke godtagbart. I anvisningarna ges riktlinjer för bedömning av vattnet, därvid särskilt avseende fästes vid bl a sådant som färgstyrka, grumlighet, lukt och smak samt förekomsten och halten av särskilt angivna fysikaliska och kemiska ämnen samt bakterier. Vad särskilt beträffar den fysikalisk-kemiska undersökningen framhålls att det med hänsyn till det stora antalet industriella produkter och avfallsämnen

som kan påverka en vattentäkt samt den starkt varierande sammansättningen av marklagren på olika platser är omöjligt att låta varje sådan undersökning omfatta samtliga tänkbara ämnen, som kan inskränka ett vattens användbarhet ur hygienisk eller teknisk synpunkt. Den riktiga grunden för ett bedömande blir, påpekas det vidare, först de sammanställda fysikalisk-kemiska och bakteriologiska undersökningsresultaten i förening med uppgifter om lokala förhållanden vid vattentäkten och vattenreningens tekniska utformning. Föreligger skäl att misstänka onormal sammansättning av vattnet skall emellertid vid behov undersökningen utvidgas att omfatta analys även beträffande förekomsten av andra ämnen än sådana som normalt uppmärksammas vid vattenundersökning. Förekomsten och halten av fenol - ett ämne vars närvaro i vattnet vanligen röjs genom att det ger vattnet en utpräglad lukt - utgör ett exempel på vad en sådan utvidgad vattenanalys kan tänkas behöva avse. I den exempelsamling som anvisningarna innehåller i anslutning till avsnittet om utvidgad analysomfattning anges vissa ämnen som, för det fall att halten därav uppgår till angivet värde, skall föranleda att vattnet bedöms som otjänligt. Vidare anges vissa ämnen, vilka med hänsyn till sin blotta förekomst eller med hänsyn till den halt i vilken de förekommer bör noteras i analysprotokollet som "ur hygienisk synpunkt anmärkningsvärda". Slutligen anges några ämnen, vilka, om de förekommer i angiven halt, bör antecknas såsom "ur teknisk synpunkt anmärkningsvärda". Till den sista angivna ämnesgruppen hör fenol. Förekomsten av detta ämne bör sålunda enligt anvisningarna föranleda anmärkning "ur teknisk synpunkt", om halten av ämnet uppgår till 0,001 mg per liter vatten. Vid ett sådant undersökningsresultat kan det, enligt anvisningarna, anses önskvärt att åtgärder vidtas till förbättring av vattnet, även om resultatet enligt använd terminologi inte innebär att vattnet skall bedömas som otjänligt eller mindre tjänligt.

Vad beträffar det vattenledningsvatten som tillhandahållits från vattenanläggningen i Billeberga får utredningen i målet anses ge vid handen att, åtminstone under senare delen av den tid under vilken vattnet hämtats från vattentäkten i närheten av Braån, klagomål förekommit beträffande särskilt vattnets lukt och smak. Ehuru fullständig utredning härom inte stått att vinna, förefaller det antagligt att klagomålen haft samband med fenolförekomst i vattnet. Det är emellertid ett känt förhållande att även blygsamma fenolhalter påverkar vattenkvaliteten så, att vattnet blir illaluktande, och det är uppenbarligen inte möjligt att enbart på grund av de nyss angivna omständigheterna avgöra om vattnet varit godtagbart för hushållsändamål och hygieniska ändamål. Inte heller är det möjligt att av det förhållandet att vattnet förorsakat skada på Ahls växtodlingar sluta sig till att vattnet på grund av alltför hög fenolhalt varit otjänligt för nyssnämnda ändamål, helst som - i enlighet med vad Ahl själv framhållit - även obetydliga mängder fenol kan åstadkomma skador på kulturväxter. Till utredning om ledningsvattnets beskaffenhet har från Ahls sida åberopats tre protokoll, avseende utförda analyser av fenolförekomst i insända vattenprover. Ett av proven har analyserats på uppdrag av kommunen. Fenolhalten i detta prov vilket tagits 1971-04-07, var enligt analysresultatet lägre än 0,01 mg per liter vatten. De båda

29:3

övriga proverna anges ha tagits 1972-02-21, det ena direkt ur kommunens vattentäkt och det andra ur en kökskran i samhället. Enligt analysresultaten har fenolhalten i båda proven understigit 0,02 mg per liter vatt

Redovisningen av analysresultaten får visserligen tydas så, att undersökaren konstaterat fenolförekomst i det undersökta vattnet. På sätt framgår av vad som nyss återgivits lämnar den däremot inte något svar på frågan, huruvida fenolhalten vid något tillfälle uppgått till eller överstigit ens det gränsvärde som enligt utfärdade anvisningar bör föranleda anmärkning ur teknisk synpunkt. Än mindre kan på grundval av analysresultaten avgöras om vattnet på grund av däri konstaterad fenolförekomst varit att betrakta som otjänligt från hälsovårdssynpunkt.

Från kommunens sida har tillhandahållits sammanlagt 22 protokoll, avseende sådana i hälsovårdsstadgan föreskrivna fysikalisk-kemiska och bakteriologiska undersökningar som under tiden 1969-02-18--1972-05-03 tagits från vattnet i Billebergaanläggningen. Två av dessa prov, båda tagna 1971-10-08 från enskilda tappställen i samhället, har vid bakteriologisk vattenkontroll föranlett anmärkning beträffande vattnets lukt och smak. I intetdera fallet har emellertid vattnet bedömts som otjänligt. Tvärtom har undersökaren i bägge fallen angivit det utlåtandet att vattnet efter bedömning enligt gällande råd och anvisningar befunnits vara tjänligt. Av de undersökningar som redovisas i övriga åberopade protokoll har fyra avsett vattnets fysikalisk-kemiska egenskaper och 16 gällt bakteriologisk vattenkontroll. I samtliga fall har undersökaren avgivit det utlåtandet att vattnet efter bedömning enligt gällande råd och anvisningar befunnits vara tjänligt.

Den utredning som redovisats i det föregående ger således inte något stöd för antagande att kommunen åsidosatt sin skyldighet att tillhandahålla anläggningens brukare ett för hushållsändamål och hygieniska ändamål godtagbart vatten. Stöd för sådant antagande finns inte heller genom annan utredning i målet.

Av avgörande betydelse är således bedömandet av frågan, huruvida kommunen till följd av vad som förekommit i samband med att Ahls fastighet anslöts till anläggningen skall anses ha åtagit sig att tillhandahålla fastigheten vatten av särskild beskaffenhet. Närmare bestämt gäller frågan, huruvida kommunen garanterat Ahl ett vatten som var tjänligt inte blott för de nyss angivna ändamålen utan även för bevattning i växthusen, i varje fall såtillvida att det inte innehöll fenol i sådan mängd att växterna kunde ta skada därav. Anslutningen av Ahls fastighet har bekostats av Bönnellyche & Thuröe AB. I övrigt har emellertid rättsförhållandet mellan Ahl och kommunen etablerats på sätt som är allmänt förekommande i sådana sammanhang, nämligen genom att kommunen beviljat en av Ahl underskriven, på gängse formulär tecknad ansökan om anslutning. I ansökningen, vilken ingivits i målet, har på därför avsedda platser ifyllts behövliga namn- och adressuppgifter samt uppgift om fastighetsbeteckning. Genom förkryssning har vidare markerats att ansökningen enbart avsåg anslutning till vattenledning. Som förut nämnts förekommer därjämte en notering om att anslutningen bara avsåg vatten för bevattning i växthus och att särskild anslutningsavgift inte skulle erläggas. Anteckningen har signerats "H S", en

signatur som även förekommer vid de anteckningar om va-verkets beslut m m som finns på blanketten. Utöver vad nu redovisats innehåller blanketten ett utrymme för uppgifter om det antalet kök, rum, wc-stolar och badkar m m som finns på anslutningsobjektet, allt uppgifter som normalt avkrävs sökande för att tjäna som underlag vid beräkning av taxeenlig va-avgift. Inom detta utrymme förekommer inga uppgifter i Ahls ansökan.

Ahl har i anslutning till påståendet att kommunen avtalsvis förbundit sig att tillhandahålla honom vatten av särskild beskaffenhet, bl a hänvisat till att kommunen, efter vad som hänt med hans växter när dessa bevattnats med åvatten och på grund av den uppgift han i en tidigare ansökan lämnat om "svidningar" på växterna av detta vatten, måste ha känt till de risker som för odlingarnas del var förbundna med fenolförekomst i vattnet.

Emellertid kan varken denna omständighet eller det förhållandet att Ahls sedermera beviljade ansökan innehåller upplysning om att vattnet skulle utnyttjas för bevattning i växthus tas till intäkt för att kommunen genom sitt bifall till ansökningen garanterat Ahl vatten av annan beskaffenhet än den som övriga abonnenter ägde kräva. Vad beträffar upplysningen om åsyftad vattenanvändning är tydligt att denna såsom kommunen hävdar, inte haft annan funktion än att tjäna som en rent teknisk uppgift om installationsförhållandena på fastigheten. Av mera väsentlig betydelse är emellertid att det, i varje fall inte utan att övertygande bevisning förebragts därom, näppeligen kan antas att kommunen utan krav på särskild ersättning för därmed förenade besvär och kostnader skulle ha åtagit sig den i förhållande till kommunens skyldigheter gentemot övriga abonnenter långt mera vittgående förpliktelse som en garanti med angivet innehåll skulle innebära. Vid övervägande av vad sålunda och i övrigt förekommit finner va-nämnden att Ahl inte förmått styrka riktigheten av sitt påstående att kommunen avtalsmässigt förbundit sig att tillhandahålla vatten av särskild beskaffenhet.

Enligt det anförda föreligger inte tillräcklig bevisning vare sig om att kommunen brustit i avtalsenlig förpliktelse mot Ahl eller om att kommunen eljest åsidosatt sin skyldighet i förhållande till honom. Ahls skadeståndstalan kan följaktligen inte bifallas.

Va-nämnden avvisade Ahls talan till den del den grundade sig på att kommunens hälsovårdsnämnd genom underlåtenhet att ingripa mot förekommande fenolutsläpp i Braån ådragit kommunen skadeståndsskyldighet och lämnade hans talan i övrigt utan bifall.

Beslut: 1975-02-06, BVA 9

Mål nr: VA 18/72

Ahl fullföljde talan och yrkade i vattenöverdomstolen upphävande av va-nämndens avvisningsbeslut samt bifall till sin vid va-nämnden förda talan om skadestånd.

Kommunen bestred Ahls yrkande i vattenöverdomstolen.

Vattenöverdomstolen yttrade: Till utveckling av sin talan i vattenöverdomstolen har Ahl anförts: Bevattningsskadorna

på hans växter uppstod till följd av att det kommunala vattenledningsvattnet innehöll fenol och fenoxisyror såsom 2, 4, 5-T.

Som grund för kommunens skyldighet att svara för de skador vattenledningsvattnet åstadkommit åberopar Ahl dels innehållet i det avtal som slutits mellan honom och kommunen vid hans anslutning till den allmänna va-anläggningen, varigenom kommunen åtagit sig att leverera ett för bevattning av växterna tjänligt vatten, dels kommunens underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter såsom huvudman för den allmänna va-anläggningen. I sistnämnda hänseende gör Ahl gällande att det till honom levererade vattnet inte var tjänligt för hushållsändamål. Vidare gör han gällande att kommunen förfarit vårdslöst genom att anlägga vattentäkten så nära ån att förorenat åvatten kunde infiltreras i vattentäkten, att kommunen underlåtit att hålla sin anläggning i sådant skick att den fyllde sitt ändamål med hänsyn till den allmänna hälsovårdens intresse, att hälsovårdsnämnden och kommunen försummat att inom rimlig tid vidta erforderliga åtgärder i syfte att möjliggöra leverans av ett icke förorenat vattenledningsvatten samt att kommunen som huvudman för den allmänna va-anläggningen är ansvarig för den försummelse som hälsovårdsnämnden ådagalagt i egenskap av det kommunala organ som i första hand hade överinseende över vattenledningsvattnets kvalitet.

Av vad ovan anförts framgår att Ahl bl a gör gällande att kommunen i egenskap av huvudman för den allmänna va-anläggningen är ansvarig för underlåtenhet från hälsovårdsnämndens sida. Då hinder inte förelegat för prövning enligt va-lagen av en så utformad talan skall va-nämndens avvisningsbeslut undanröjas. Vattenöverdomstolen finner hinder inte möta att nu pröva Ahls skadeståndstalan även på denna grund.

Mellan parterna är ostridigt att skadorna på Ahls växter uppstått till följd av att kommunens vattenledningsvatten innehöll fenol och fenoxisyror som tillförts vattentäkten genom infiltration av vatten från ån. I vattenöverdomstolen har framkommit att skadorna är att hänföra företrädesvis till förekomsten av fenoxisyror, att dessa i viss mängd kan åstadkomma skador på den mänskliga organismen men att deras skadeverkningar på växter uppträder redan dessförinnan.

Mot Ahls bestridande har kommunen inte styrkt att de växter varom nu är fråga skulle vara känsligare än flertalet växter för inverkan av fenol och fenoxisyror.

Vad gäller frågan om kommunen kan anses ha garanterat att vattenledningsvattnet inte skulle skada Ahls växter finner vattenöverdomstolen att den i Ahls anslutningsansökan intagna klausulen att anslutningen avsåg endast bevattning i växthus låter sig förklaras, förutom som en upplysning av teknisk natur, av det faktum att Ahl skulle vara befriad från anslutningsavgift så länge han inte använde det av kommunen levererade vattnet för annat ändamål än bevattning. At klausulen kan inte därutöver givas den innebörden att kommunen påtagit sig ansvar för att vattnet kunde användas för bevattningsändamål utan att skada växterna.

Inte heller eljest kan kommunen anses ha varit på avtalsmässig grund skyldig tillhandahålla Ahl vatten av särskild beskaffenhet.

Om hälsovårdsnämnden - såsom Ahl gjort gällande - försummat

sin skyldighet i fråga om överinseendet över vattnets kvalitet, utgör detta inte grund för att ålägga kommunen skadeståndsansvar i dess egenskap av huvudman för den allmänna anläggningen.

Ahls skadeståndsanspråk kan vid nu angivna förhållanden bifallas endast om kommunen kan anses ha - genom egen försummelse eller oberoende av försummelse - åsidosatt sin på va-lagen och hälsovårdslagstiftningen grundade skyldighet att tillhandahålla vatten som var tjänligt för hushållsändamål. Vattenöverdomstolen gör i denna del följande bedömning.

Några mätningar av mängden fenoxisyror i vattentäkten eller vattenledningsvattnet har inte redovisats i målet. Vad beträffar förekomsten av fenol hänför sig i målet föreliggande undersökningar och analyser av vattnets fysikalisk-kemiska beskaffenhet endast i något fall till den tid varunder den med Ahls talan avsedda skadan inträffat. Sålunda har vattenprover 1972-02-21 tagits direkt ur vattentäkten och ur tappställe på nätet samt underkastats analys avseende förekomsten av fenol. Vattnet har därvid konstaterats innehålla mindre än 0,02 mg fenol per liter. Av övrig utredning - som hänför sig till tiden 1969-02-18--1972-05-03 - framgår att bara vid två undersökningstillfällen, nämligen 1971-10-08 kl 8.15 och kl 8.30, konstaterats anmärkningsvärd lukt och smak, vilka betecknas som otjänligt eller mindre tjänligt (med tvekan tjänligt) för hushållsändamål. Analys avseende fenolhalt i vattenledningsvattnet har utförts vid ytterligare ett tillfälle, nämligen 1971-04-07. Därvid konstaterades att vattnet innehöll mindre än 0,01 mg fenol per liter.

I anslutning till analyserna avseende fenolhalt har i vattenöverdomstolen upplysts, att därvid använda mätinstrument inte tillåtit konstaterande av mindre halt fenol än 0,02 resp 0,01 mg per liter. Vidare är upplyst att en halt överstigande 0,001 mg per liter enligt gängse terminologi betecknas som "ur teknisk synpunkt anmärkningsvärd". Med sistnämnda uttryck torde inte avses att halten är anmärkningsvärd med hänsyn till fenolens inverkan på den mänskliga organismen.

I målet har också åberopats vissa mätningar av mängden fenol och fenoxisyror i ån. Mätningarna visar i intet fall högre halt än 0,005 mg per liter. På grund av markens filtrensverkan måste de mängder därav som kan ha tillförts vattentäkten antas ha varit mindre.

Vid övervägande av den utredning som sålunda och i övrigt förekommit i målet finner vattenöverdomstolen inte styrkt att det till Ahl levererade vattnet haft en sådan halt av fenol och fenoxisyror att det varit att beteckna som otjänligt för hushållsändamål.

På grund av det anförda skall, såsom va-nämnden funnit, Ahls skadeståndstalan lämnas utan bifall.

Vattenöverdomstolen undanröjde va-nämndens avvisningsbeslut samt lämnar Ahls skadeståndstalan utan bifall.

Dom: 1975-06-24, DT 9
Mål nr: T 15/75, Ö 1/75

Ahl ansökte om revision.

29:3

Högsta domstolen fann inte skäl att meddela prövningstillstånd.

Beslut: 1976-11-24, ST 2044

Mål nr: T 276/75